

La Figuera

Tagamanent

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Estribacions del Pla de la Calma.
Emplaçament Sobre el Torrent de la Figuera, pista de la Móra que porta a la Codina, St Isidre, La Figuera.

Coordenades:

Latitud: 41.77888
Longitud: 2.2976
UTM Est (X): 441628
UTM Nord (Y): 4625464

Classificació

Número de fitxa 08276 - 34
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular
Segle XVII-XVIII
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: No s'ha respectat l'estructura interior. Substitució dels antics forjats per sostres amb bigues de formigó. En procés de restauració.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 155900DG42E901

Fitxes associades:

[Capella de Sant Isidre de la Figuera](#)

Autoria de la fitxa Anna M. Gómez
Data de registre de la fitxa: dg., 25/03/2001 - 01:00

Descripció

Masia formada per tres cossos adossats i articulats en un pati interior i de caire essencialment ramader. La construcció principal consisteix en un edifici de baixos més dos pisos i golfes, amb una coberta a doble vessant i de pendent no gaire pronunciat. La façana presenta les parets de pedra estucada i amb pedres cantoneres que actuen tant d'element arquitectònic com d'element decoratiu; les finestres apareixen emmarcades per carreus de pedra ben tallats i de dimensions considerables i la portalada amb una porta d'arc de mig punt adovellat i amb un escut de la nissaga. Aquest escut es troba situat a la dovella central, en forma de semi-cercle formant un pavelló amb un llor simbolitzat, i al pavelló inferior tres barres a l'esquena i un cercle que representa la bola del món amb quatre braços arquejats que surten del centre. Sobre aquest arc de mig punt de la portalada principal hi ha un balcó i la resta de finestres, una de les quals amb la data de 1796, emmarcades per llindes i brancals de pedres com element decoratiu. L'interior ha estat força malmés. Cal remarcar la solució del forjats formats per bigues de fusta amb lloses de pedra al damunt. En un angle exterior de la casa hi ha una petita torreta-també anomenada garita, adossada i de planta circular, a l'alçada del segon pis, que dona un aire defensiu al conjunt.

La construcció més baixa, és segurament la més antiga. La seva planta és rectangular i la coberta és a doble vessant, seguint una estructura de planta baixa, pis i golfes. Els murs d'aquesta edificació són de paredat comú i amb pedres cantoneres; amb una disposició regular de les obertures i deixant entreveure alguna ampliació o remodelació. Al seu interior cal esmentar les arcades de pedra que suporten el primer pis. Tota la planta inferior de la casa estaria destinada als estables, característica molt comuna de les masies ramaderes i que té paral·lels ben propers com el Bellver o l'Agustí.

Mentre que la tercera construcció, uneix les dues estructures anteriors per la banda oest, articulant tot el conjunt. D'aquest darrer cos, en destaca la disposició irregular de les seves obertures.

Aquest conjunt arquitectònic tripartit presenta altres estructures annexes, articulades per una era petita amb un empedrat fet de lloses i que s'han d'associar a activitats de caire bàsicament agrícola.

Observacions:

Les activitats econòmiques es desenvolupen prop de la casa, com ho demostren les feixes disposades en pendent; la bassa, el safareig i el pou; els corrals...

També durant molts anys es celebrà la Festa Major de la Figuera. Aquesta festa es vinculava a la capella de Sant Isidre s'hi feia missa i diversos actes públics. Actualment aquesta capella no té culta i aquesta festa ja no es celebra.

Respecte el període en què la Figuera esdevé Hostal de Muntanya cal fer esment al ressò cultural que van tenir alguns autors que visitaren la Figuera, tant a tot el Montseny com per tota Catalunya. Un dels quals, el poeta i activista cultural Josep Pijoan (arquitecte i historiador de l'art i polític de Prat de la Riba), havia fet llargues estades a la Figuera, des de la primavera del 1901 a l'estiu de 1903, a resultes de la seva mala salut i potser per oblidar algun amor de joventut (potser la de Maria Permanyer) En tot aquest temps va recollir rondalles i poemes populars de la zona. El poeta Joan Maragall el va visitar a la Figuera, com a mínim en dues ocasions (novembre de 1902 i maig de 1903) i va treure-li el motiu, ben guanyat, de saltacarenes. En aquest context trobem el procés d'elaboració de la teoria de la paraula viva de Maragall. Per aquest, Pijoan viu en l'estat de gràcia de la poesia; sobretot en la manifestació més genuïna com és el cançoner popular, que troben vivent encara entre els pagesos i pastors de les rodalies. Maragall parlarà de cepades i raïms, ja que la Figuera, en les feixes properes s'hi havia cultivat vinya. A través de l'epistolari de les seves Obres Completes hi trobem una carta dirigida al seu amic Antoni Roure, del 5-6-1903 on diu: jo "vinc de passar quatre dies al Montseny". (Hi ha una nota al peu que indica: a la Figuera, masia del Pla de la Calma, on passà uns dies amb Pijoan). "En la frondosa visió i immensa quietud, sols trenada pel continuat diàleg sobretot lo del món amb el febrós amic, i ara torno estar prè per les coses d'aquí, sol·licitacions de col·laboració

escrita, himnes a banderes (que ja es veu que totes han de ser cantades per Millet i jo) al·locucions per demanar diners per obres patriòtiques etc."

Maragall mantindrà correspondència en vers amb la Lola de la Figuera, una nena de 7 o 8 anys, Allà escriu pràcticament tota la seva poesia i d'allí arrenquen els poemes de Maragall sobre el Montseny amb obres com "Del Montseny"; en un moment en què Maragall escrivia "El Comte Arnau".

Història

La Figuera fou utilitzada com a masoveria, a partir del segle XV i com hostal, al segle XIX. Aquesta masia de caràcter bàsicament ramader, va patir fortament la crisi agrària de finals del XIX, i va ser venuda a la família Grau de Barcelona, que s'hi van traslladar a viure i que va organitzar la casa com a hostal o residència de muntanya. Moment on s'hi aplegaren figures com el poeta Joan Maragall, Lluís Millet i Amadeu Vives, músics, fundadors de l'Orfeó Català, l'arquitecte Josep Pijoan i el pintor Santiago Rusiñol, entre altres.

Per la documentació de la Figuera sabem que al 1269 existia un mas amb aquest nom, i que cap el 1343, tenia dos masos amb el mateix topònim que tenien com a caps de casa en Pere za Figuera i el Guillem za Figuera; però al 1381ja hi havia només un sol mas. En la visita pastoral del bisbe Galzeran realitzada al 1330, consten com a testimonis de visita els hereus dels masos, un dels quals "za Figuera". Aquest mas anirà apareixent en els fogatges de 1497 i 1515, en un context de despoblament general com ho demostra el cens de 1553 on tan sols s'esmenten les masies de la Figuera, Parera, Clot, Codina, Ferrer. Un document del 1540 ens esmenta que Toda de Centelles i Carrós confirma a Gabriel i Jaume Figuera l'establiment del mas de la Figuera, situat entre les parròquies de la Mora, Tagamanent i la Castanya, per un cens anual de 10 lliures i 10 sous. I també s'esmentarà al llarg dels segles XVII i XVIII, amb la recuperació que s'evidencia en el "Llibre de naixences i defuncions de la Móra del 1686 al 1838.

A nivell genèric s'ha datat el mas entre les segles XVII i XVIII ja que és la principal època de construcció de les masies de muntanya, amb una estructura principal del segle XVII i ampliada amb un cos adossat a la part esquerra del mas datat de finals del mateix segle o de principis del següent. Tot i que la part conservada de la masia actual és plenament del segle XVIII (com ho demostren les dates de 1763-1769, localitzades en diferents llindes de portes i finestres). I serà en aquest moment quan es construïran bona part dels seus annexos ramaders i la nova masoveria del Corral de Muntanya o Can Figuera. La finca al cadastre de 1946 comprenia el mas Figuera amb tres cases i terres: una anomenada la Figuera, una altra anomenada el Corral o Muntanya i una tercera anomenada Fondrats; limitant amb el Clot, el Bellit, el Boscàs i el Vilà de la Castanya, el Montcau i la Codina.

El mas s'abandonà a mitjans del XX, i actualment és utilitzat com a explotació ramadera.

Bibliografia

Inventari del Patrimoni Etnològic del Montseny, n.623. AAVV. (1996). De la balma a la masia. L'habitat medieval i modern al Vallès Oriental.CASTELLANOS, J. (1990). "Uns altres patrimonis" a Revista d'Amics de Tagamanent, n.23. Tagamanent. CRUELLS, A.(1988) Joan Maragall. Tagamanent i la masia de la Figuera. Monografies del Montseny, nº 3, p. 91-98. DRAPER, JM. (1902) "De Ayguafreda á Viladrau per Tagamanent i Collfurmich" a La Veu del Vallès; Portaveu de la comarca, nº 305, Sant Celoni, 1-3. GARCIA-PEY, E. (1998). Tagamanent. Recull de noms de cases i de llocs. Ajuntament de Tagamanent, p. 38, 165-166. GRAU, A. (1998). "El color del temps". Aiguafreda 1100 anys. Ajuntament d'Aiguafreda. p. 123. IPEC-Montseny (1998), n. 3727-7342. LLOBET, S. (1990). El medi i la vida al Montseny. Museu de Granollers. p 478 i 485. PLADEVALL, A. (1998). "Sant Cebrià de la Móra, una antiga parròquia del Montseny" a Monografies del Montseny, nº13, Viladrau: Amics del Montseny. p. 97-99.

